

**DECIZIA nr.841
din 10 decembrie 2015**

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor
art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate
în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989**

Augustin Zegrean	- președinte
Valer Dorneanu	- judecător
Petre Lăzăroiu	- judecător
Mircea Ștefan Minea	- judecător
Daniel Marius Morar	- judecător
Mona-Maria Pivniceru	- judecător
Puskás Valentin Zoltán	- judecător
Simona-Maya Teodoroiu	- judecător
Tudorel Toader	- judecător
Valentina Bărbățeanu	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.5 din Legea nr.10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, excepție ridicată de Gheorghe Oncică în Dosarul nr.18648/3/2008 al Tribunalului București – Secția a V-a civilă și care constituie obiectul Dosarului nr.323D/2015 al Curții Constituționale.

2. La apelul nominal, răspunde, pentru partea Seraphina Ivona Fulicea, doamna avocat Anca Ghencea, membru al Baroului București, în calitate de apărător ales, cu delegație depusă la dosar. Se constată lipsa celorlalte părți. Procedura de citare a fost legal îndeplinită.

3. Magistratul-asistent referă asupra faptului că autorul excepției și partea Regia Autonomă a Distribuției și Exploatării Filmului „România Film” din București au depus note scrise prin care susțin admiterea excepției de neconstituționalitate.

4. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul apărătorului părții Seraphina Ivona Fulicea, care solicită respingerea ca neîntemeiată a excepției de neconstituționalitate, arătând că asupra constituționalității prevederilor de lege criticate, prin raportare la art.16 din Legea fundamentală, Curtea Constituțională s-a mai pronunțat și a constatat, prin mai multe decizii, că nu este încălcată egalitatea în drepturi a cetățenilor. Precizează că situația de fapt din acele decizii este similară cu cea din cauza de față, astfel că se impune menținerea acestei jurisprudențe. Mai arată că, în speță, contestația cu privire la respingerea notificării a fost admisă, iar imobilul revendicat a fost restituit în natură, deși unii dintre contestatori sunt cetățeni străini. În ce privește invocarea art.20 din Constituție, apreciază că autorul excepției nu formulează o veritabilă critică de neconstituționalitate, ci vizează, de fapt, verificarea prevederilor Acordului româno-francez din 1959 prin raportare la actuala Constituție, control care nu poate fi, însă, exercitat. Cu privire la critica referitoare la încălcarea art.148 din Constituție, arată că nu este motivată.

5. Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, menționând că textul de lege criticat a mai format obiectul controlului de constituționalitate, Curtea reținând că acesta nu instituie discriminări sau privilegii între cetățeni și nu încalcă principiul egalității în drepturi, tratamentul egal impunându-se doar pentru cetățenii aflați în situații identice. Precizează că celelalte critici nu pun în discuție probleme de neconstituționalitate, ci doar de interpretare și aplicare a legii la speță.

6. După strigarea cauzei, se prezintă autorul excepției, care cere permisiunea de a-și susține cauza. Deliberând, Curtea admite cererea.

7. Având cuvântul, autorul excepției solicită admiterea acesteia, arătând că opozabilitatea acordurilor internaționale își are temeiul în principiul *lex voluntatis*, care permite părților să aleagă legea aplicabilă. În virtutea acordurilor internaționale menționate în anexa nr.1 la Legea nr.10/2001, despăgubirea efectivă a cetățenilor străini

s-a stabilit de comun acord între statele co-semnatar, urmând să fie realizată conform procedurilor interne ale statului respectiv. Așadar, tratatul a transformat dreptul de proprietate al cetățenilor străini într-un drept de creanță față de statul co-semnatar. Precizează că situația juridică a cetățenilor străini care declară că nu au primit despăgubiri de la statul co-semnatar nu este identică cu cea a cetățenilor români pentru care nu a existat, anterior Legii nr.10/2001, nicio măsură de reparație pentru bunurile preluate abuziv de statul român în perioada de referință a legii menționate.

8. Față de cele susținute de autorul excepției, președintele Curții acordă din nou cuvântul apărătorului părții Seraphina Ivona Fulicea, care precizează că cele afirmate de autorul excepției confirmă faptul că acesta argumentează contrarietatea dintre Acordul româno-francez din 1959 și Constituție, iar nu cea dintre art.5 din Legea nr.10/2001 și Legea fundamentală, și menționează faptul că autorul excepției nu are niciun interes personal în cauză, fiind un simplu locatar în imobilul care are o cale de acces comună cu imobilul revendicat, care este un cinematograful. Totodată, arată că nu s-a făcut niciodată dovada că suma plătită de statul român statului francez ar fi ajuns vreodată în posesia clienților săi.

9. Reprezentantul Ministerului Public arată că își menține concluziile de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate, susținute anterior.

Curtea,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

10. Prin Încheierea din 17 decembrie 2014, pronunțată în Dosarul nr.18648/3/2008, **Tribunalul București – Secția a V-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.5 din Legea nr.10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989**, excepție ridicată de Gheorghe Oncică, intervenient în interesul pârâtei Regia Autonomă a Distribuției și Exploatării Filmului

„România Film” din București, într-o cauză având ca obiect soluționarea cererii reclamanților adresată instanței ca urmare a refuzului nejustificat al pârâtei, în calitate de entitate deținătoare a unui imobil pe care l-au revendicat în temeiul Legii nr.10/2001, de a le soluționa notificarea formulată.

11. **În motivarea excepției de neconstituționalitate**, se arată, în esență, că prevederile art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001 sunt echivoce, dând naștere la două interpretări diferite. Astfel, într-o primă interpretare, cetățenii străini intrați sub incidența tratatelor internaționale menționate în anexa nr.1 la Legea nr.10/2001, în baza cărora statul român a plătit către statele co-semnatar despăgubiri negociate în prealabil, pentru anumite bunuri, acolo enumerate, nu sunt îndreptățiți să se prevaleze de prevederile Legii nr.10/2001, chiar dacă susțin că nici ei, nici autorii lor nu au încasat niciun fel de despăgubiri din partea statului co-semnatar. Într-o a doua interpretare, textul de lege criticat ar permite beneficiul Legii nr.10/2001 și cetățenilor străini care, din diverse motive, inclusiv din propria lor culpă, nu ar fi încasat niciun fel de despăgubiri din partea statului co-semnatar și doresc, în prezent, inclusiv o restituire în natură, deși dreptul acestora de proprietate a fost convertit, prin efectul tratatelor menționate, într-un drept de creanță față de statul co-semnatar. Autorul excepției susține că această din urmă interpretare, care se regăsește și într-una din deciziile pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție (Decizia nr.1927 din 17 iunie 2014), este greșită deoarece îi discriminează pe cetățenii români față de cei străini ale căror proprietăți au fost naționalizate în perioada de referință a Legii nr.10/2001. În acest sens, arată că cetățenii români cărora statul le-a naționalizat proprietățile nu au beneficiat în trecut de nicio formă de compensare, în schimb, cetățenilor străini aflați în aceeași situație juridică, adică ale căror bunuri au fost naționalizate, care au intrat sub incidența tratatelor menționate în anexa nr.1 a legii, statul român le-a oferit un remediu echitabil ca urmare a faptului că statul co-semnatar a preluat obligația despăgubirii individuale a respectivilor cetățeni străini, în urma plății de către statul român către statul co-semnatar

a unei despăgubiri. Or, art.5 alin.(1) din legea menționată îi tratează pe cetățenii străini care nu au primit despăgubiri din partea statului co-semnatar, din culpa lor ori a statului co-semnatar, la fel ca pe cetățenii români afectați de măsurile abuzive care nu au avut, însă, la dispoziție niciun fel de remediu până la intrarea în vigoare a Legii nr.10/2001. Autorul excepției mai susține că textul de lege criticat introduce un tratament discriminatoriu și între cetățenii străini intrați sub incidența aceluiași acord, dintre cele menționate în anexa nr.1 a Legii nr.10/2001, după cum au solicitat sau nu statului co-semnatar despăgubirile cuvenite, și aduce, totodată, grave prejudicii statului român. Astfel, cetățenii străini care s-au conformat tratatului și au solicitat despăgubiri de la statul co-semnatar nu mai sunt îndreptățiți la nicio reparație, chiar dacă au primit despăgubiri infime față de valoarea proprietăților naționalizate, în schimb, cetățenii străini care nu au respectat tratatul și nu au urmat procedura de despăgubire prevăzută prin acord ar fi, în prezent, îndreptățiți să primească despăgubiri de la statul român, suplimentare celor plătite deja de stat prin tratat și fără ca statul român să mai aibă vreo vinovăție în acest caz, el îndeplinindu-și toate sarcinile convenite prin acord.

12. **Tribunalul București – Secția a V-a civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Precizează, mai întâi, că neconstituționalitatea nu poate fi dedusă din compararea între ele a prevederilor legale dintr-un anumit domeniu, arătând, în continuare, că textul de lege criticat nu încalcă principiul egalității în drepturi, având în vedere că se aplică tuturor persoanelor aflate în situația reglementată de aceste dispoziții, fără să instituie privilegii sau discriminări între cetățeni pe criterii arbitrare, tratamentul egal impunându-se doar pentru cetățenii aflați în situații identice.

13. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

14. **Avocatul Poporului** opinează că prevederile de lege criticate sunt constituționale, apreciind că nu este nesocotit principiul egalității cetățenilor în fața legii. Arată, de asemenea, că, în cauză, se pune în discuție modul de interpretare și aplicare a dispozițiilor de lege criticate, ceea ce nu reprezintă o problemă de constituționalitate, aplicarea și interpretarea legii excedând competenței Curții Constituționale.

15. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Curtea,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse la dosarul cauzei, susținerile autorului excepției și ale apărătorului părții Seraphina Ivona Fulicea, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

16. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

17. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, prevederile art.5 din Legea nr.10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 798 din 2 septembrie 2005. Din motivarea excepției, precum și în considerarea incidenței în soluționarea cauzei, rezultă că, în realitate, obiect al excepției îl constituie doar prevederile art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001, care au următorul conținut: *„Nu sunt îndreptățite la restituire în natură sau la măsuri reparatorii în echivalent persoanele care au primit despăgubiri potrivit acordurilor internaționale încheiate de România privind reglementarea*

problemelor financiare în suspensie, enumerate în anexa nr.1 care face parte integrantă din prezenta lege.”

18. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art.16 alin.(1) și (2) care statuează cu privire la egalitatea în drepturi a cetățenilor, art.20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului și art.148 alin.(2) care consacră prioritatea prevederilor tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și a celorlalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu față de dispozițiile contrare din legile interne.

19. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că, în prezenta cauză, autorul excepției, intervenient în interesul pârâtei Regia Autonomă a Distribuției și Exploatării Filmului „România Film” din București în calitate de entitate deținătoare a imobilului revendicat de reclamanti, își motivează critica prin referire la cele prevăzute de Acordul între Republica Populară Română și Republica Franceză privind reglementarea problemelor financiare în suspensie dintre cele două țări, semnat la București la 9 februarie 1959, intrat în vigoare la data semnării și ratificat prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr.353 din 25 martie 1959, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.179 din 7 martie 2008.

20. În temeiul acestui acord, Guvernul român s-a angajat să verse Guvernului francez contravaloarea în franci francezi a 21 milioane dolari S.U.A., cu titlu de indemnizație globală, forfetară și definitivă, pentru diferite categorii de probleme financiare în suspensie. La art.1 lit.a) din acord sunt menționate *„bunurile, drepturile sau interesele statului francez și ale persoanelor fizice sau juridice, bucurându-se de naționalitatea franceză, care au fost atinse de măsurile române de naționalizare, expropriere, rechiziție și alte măsuri restrictive similare”*, iar la art.11 lit.b) din acord se precizează că un procent de 37% din suma amintită *„va fi repartizată de Guvernul francez (...) persoanelor fizice și juridice franceze atinse prin măsurile de naționalizare,*

expropriere, rechiziție și alte măsuri restrictive similare și celor care au drepturi la despăgubiri de război sau restituiri”.

21. Prevederi similare se regăsesc și în celelalte acorduri enumerate în anexa nr.1 la Legea nr.10/2001, respectiv cele încheiate de statul român cu Austria - în 1963, cu Regatul Belgiei și Marele Ducat de Luxemburg - în 1970, cu Regatul Danemarcei - în 1960, cu Grecia - în 1966, cu Italia - în 1968, cu Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord - în 1960, cu Regatul Norvegiei - în 1964, cu Regatul Olandei - în 1967, cu Turcia - în 1965, cu Canada – în 1971 și cu Statele Unite ale Americii – în 1960.

22. Autorul excepției susține că interpretarea potrivit căreia art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001 ar permite obținerea bunurilor imobile, în natură sau în echivalent sub formă de despăgubiri bănești, de către cetățenii străini care, din diverse motive, inclusiv din propria lor culpă, nu au încasat niciun fel de despăgubiri din partea statului co-semnatar îi discriminează atât pe cetățenii români față de cei străini ale căror proprietăți au fost naționalizate în perioada de referință a Legii nr.10/2001, cât și pe cetățenii străini aparținând unui stat cu care România a încheiat acorduri similare, după cum aceștia sunt susceptibili de a intra sau nu sub incidența aceluiași tratat.

23. Autorul excepției arată, mai întâi, că cetățenii români cărora statul le-a naționalizat proprietățile nu au beneficiat în trecut de nicio formă de compensare. În schimb, cetățenilor străini aflați în aceeași situație juridică, adică ale căror proprietăți au fost naționalizate, statul român le-a oferit în perioada istorică imediat următoare un remediu echitabil, plătind statelor co-semnatar ale acordurilor de reglementare a problemelor financiare în suspensie o despăgubire justă, negociată, statul co-semnatar preluând prin efectul acordului semnat despăgubirea individuală a respectivului cetățean străin.

24. Cu privire la această critică, Curtea Constituțională constată că nu poate reține existența unei discriminări, din perspectiva prezentată de autorul excepției.

Astfel, deși situația premisă este aceeași, respectiv pierderea dreptului de proprietate asupra unor bunuri imobile preluate în mod abuziv de statul român într-o anumită perioadă istorică, împrejurarea că fiecare dintre cele două categorii de persoane intră sub incidența unor dispoziții legale diferite nu conduce la o diferență nejustificată de tratament juridic, având în vedere că finalitatea prevederilor legale aplicabile este aceeași, constând în repararea pierderilor suferite ca urmare a privării abuzive de proprietate. Sub acest aspect, nemulțumirea autorului excepției este generată de decalajul temporal dintre momentele în care celor două categorii de persoane li s-a conferit dreptul de a obține despăgubirile cuvenite. Astfel, persoanele care la data preluării bunurilor de către statul român aveau cetățenie străină au putut beneficia de despăgubiri ca urmare a încheierii de către statul român a unor acorduri cu statele ai căror cetățeni erau aceștia, acorduri încheiate începând cu anul 1959 (cu Republica Franceză) și până în anul 1971 (cu Canada). Cetățenilor români, însă, statul român le-a recunoscut dreptul la reparație pentru pierderile suferite abia după Revoluția din decembrie 1989, odată cu instaurarea unui nou regim, democratic. În acest sens, au fost edictate o serie de legi reparatorii, precum Legea fondului funciar nr.18/1991 (republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1 din 5 ianuarie 1998), Legea nr.9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940 (republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 18 aprilie 2007), Legea nr.1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr.18/1991 și ale Legii nr.169/1997 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr.18/1991 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.8 din 12 ianuarie 2000), Legea nr.10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 (republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.798 din 2 septembrie 2005),

Legea nr.290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.505 din 4 iulie 2003) sau Legea nr.393/2006 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea fostului Regat al Sârbilor, Croaților și Slovenilor, în urma aplicării Protocolului privitor la câteva insule de pe Dunăre și la un schimb de comune între România și Iugoslavia, încheiat la Belgrad la 24 noiembrie 1923, și a Convenției dintre România și Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor, relativă la regimul proprietăților situate în zona de frontieră, semnată la Belgrad la 5 iulie 1924 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.938 din 20 noiembrie 2006). Prin această legislație cu caracter reparatoriu, cetățenilor români, precum și persoanelor care în prezent au o altă cetățenie, dar care la data preluării aveau fie cetățenia română, fie cetățenia unui stat cu care România nu a încheiat între timp acorduri similare celor în discuție în vederea reglării unor probleme financiare în suspensie, li se conferă dreptul de a obține restituirea în natură sau prin echivalent a bunurilor care le-au aparținut. Așadar, indiferent de momentul recunoașterii dreptului, scopul reparator al legislației este atins deopotrivă pentru cetățenii români și pentru cei străini, ambele categorii de persoane beneficiind de măsuri adecvate, apte să compenseze abuzurile din legislația anterioară anului 1989 în ce privește privarea de proprietate.

25. Pentru identitate de rațiune, Curtea constată că nu poate reține nici critica referitoare la pretinsa discriminare apărută, din perspectiva legislației românești, între cetățenii aceluiași stat străin, după cum aceștia aparțin categoriei de persoane care au intrat sub incidența acordurilor internaționale menționate sau celei a străinilor care, la data preluării bunului imobil, erau cetățeni români și care solicită și au - în virtutea acestei împrejurări - posibilitatea legală de a redobândi imobilul respectiv în natură sau

de a obține despăgubiri dacă dovedesc faptul că au fost titularii dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile pe care le revendică. Astfel, în temeiul Legii nr.10/2001, cetățenii români ale căror imobile au fost preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 au posibilitatea de a obține restituirea în natură a imobilelor care le-au aparținut sau măsuri reparatorii prin echivalent în cazul în care restituirea în natură nu mai este posibilă. De același regim juridic se bucură și cetățenii străini care la data preluării bunurilor aveau cetățenia română, dar care, între timp, au dobândit cetățenia unui alt stat, astfel că nu se poate susține existența unei discriminări nici prin compararea regimului juridic aplicabil celor două categorii de cetățeni străini, finalitatea măsurilor legislative - constând în repararea pierderii suferite în acea perioadă istorică - fiind atinsă, prin mijloace diferite, respectiv legislația națională reparatorie sau, după caz, acordurile internaționale încheiate de statul român pentru reglementarea unor chestiuni financiare în suspensie.

26. În continuare, Curtea observă că art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001, criticat în cauză, prevede că nu sunt îndreptățite la restituire în natură sau la măsuri reparatorii în echivalent persoanele care au primit despăgubiri potrivit acordurilor internaționale încheiate de România privind reglementarea problemelor financiare în suspensie, enumerate în anexa nr.1 la legea menționată. Prin aceste acorduri, statul român s-a obligat să plătească statelor co-semnatore anumite sume de bani cu titlu de „indemnizație globală, forfetară și definitivă” în scopul reglementării unor probleme financiare în suspensie dintre statul român și fiecare stat co-semnatar, printre care s-a numărat și problema bunurilor, drepturilor sau intereselor persoanelor fizice sau juridice care aveau cetățenia sau naționalitatea respectivului stat, care au fost atinse de măsurile române de naționalizare, expropriere, rechiziție și alte măsuri restrictive similare, anterioare datei semnării fiecăruia dintre acordurile respective.

27. Autorul excepției critică prevederile art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001 din perspectiva faptului că unele instanțe judecătorești interpretează acest text de lege în

sensul că, în situația în care persoanele vizate de ipoteza normei declară pe proprie răspundere, prin declarație notarială autentificată, că nu au încasat niciun fel de despăgubiri de la statul co-semnatar al acordului, atunci acestea nu intră sub incidența prevederilor art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001 și, ca atare, au vocația de a solicita restituirea în natură sau măsuri reparatorii în echivalent dacă aceasta nu mai este posibilă.

28. Cu privire la această critică, Curtea reține că, din cercetarea jurisprudenței instanțelor judecătorești se observă că, într-adevăr, au fost pronunțate hotărâri în temeiul textului de lege supus controlului de constituționalitate interpretat în maniera criticată de autorul excepției. În aprecierea criticilor referitoare la neconstituționalitatea interpretării date în practica judiciară textului de lege supus controlului de constituționalitate, relevantă este examinarea jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca instanță de ultim grad de jurisdicție. Concluzia desprinsă din acest demers este că însăși instanța supremă a interpretat în mod diferit prevederile de lege criticate, majoritară fiind, însă, interpretarea în sensul că interdicția instituită prin art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001 este aplicabilă doar în ipoteza în care se dovedește că cetățenii străini interesați sau autorii acestora au încasat efectiv despăgubiri bănești de la statele co-semnatare ale acordurilor internaționale. Totodată, aceștia ar fi îndreptățiți să revendice, potrivit Legii nr.10/2001, imobilele care au aparținut lor sau autorilor lor, dacă afirmă, printr-o declarație autentică dată pe proprie răspundere, că nu au primit nicio sumă de bani de la statul co-semnatar. Ilustrative sub acest aspect sunt, de exemplu, Decizia nr.10032 din 7 decembrie 2006, Decizia nr.3035 din 15 mai 2008, Decizia nr.26 din 12 ianuarie 2010, Decizia nr.5224 din 13 noiembrie 2013, Decizia nr.5576 din 2 decembrie 2013, Decizia nr.1927 din 17 iunie 2014 sau Decizia nr.294 din 29 ianuarie 2015 ale Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția I civilă, precum și Decizia nr.2887 din 8 iunie 2012 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția de contencios administrativ și fiscal.

29. În considerarea prevederilor art.142 din Constituție, Curtea reține că funcția sa esențială de a veghea la respectarea supremației Constituției, prin mecanismele pe care legiuitorul constituant le-a consacrat, a fost materializată, în jurisprudența sa, inclusiv prin verificarea constituționalității prevederilor legale în interpretarea dată acestora de Înalta Curte de Casație și Justiție cu prilejul soluționării unor recursuri în interesul legii ori al pronunțării unor hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Curtea Constituțională având competența de a se pronunța pe fondul excepției, asupra textului de lege în interpretarea dată de instanța supremă. Această competență a Curții Constituționale rezultă din realitatea conform căreia Constituția reprezintă cadrul și măsura în care legiuitorul și celelalte autorități pot acționa și, ca atare, și interpretările care se pot aduce noimei juridice trebuie să țină cont de această exigență de ordin constituțional cuprinsă chiar în art.1 alin.(5) din Legea fundamentală, potrivit căruia în România respectarea Constituției și a supremației sale este obligatorie. Din perspectiva raportării la prevederile Constituției, Curtea Constituțională analizează constituționalitatea textelor legale aplicabile în interpretarea statuată prin deciziile date în soluționarea recursurilor în interesul legii (Decizia nr.8 din 18 ianuarie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.186 din 17 martie 2011, Decizia nr.854 din 23 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.672 din 21 septembrie 2011, sau Decizia nr.349 din 17 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.582 din 4 august 2014) și prin hotărârile prealabile date în dezlegarea unor chestiuni de drept (Decizia nr.393 din 28 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.609 din 12 august 2015, sau Decizia nr.717 din 29 octombrie 2015, nepublicată până la data redactării prezentei decizii), dar și în interpretări sistemice, date textelor de lege de instanțele judecătorești și confirmate de jurisprudența instanțelor de ultim grad de jurisdicție în litigiile în care prevederile de lege în discuție au fost aplicate (Decizia nr.956 din 13 noiembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.838 din 12

decembrie 2012, sau Decizia nr.448 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.5 din 7 ianuarie 2014). A admite o teză contrară contravine înseși rațiunii existenței Curții Constituționale, care și-ar nega rolul său constituțional acceptând ca un text legal să se aplice în limite ce ar intra în coliziune cu Legea fundamentală.

30. Competența Curții Constituționale de a analiza conformitatea cu Legea fundamentală a unei dispoziții legale în interpretarea dată acesteia de instanțele judecătorești este susținută și de cele reținute în considerentele Deciziei nr.448 din 29 octombrie 2013, prin care Curtea a apreciat că „deturnarea reglementărilor legale de la scopul lor legitim, printr-o sistematică interpretare și aplicare eronată a acestora de către instanțele judecătorești sau de către celelalte subiecte chemate să aplice dispozițiile de lege, poate determina neconstituționalitatea acelei reglementări. În acest caz, Curtea consideră că are competența de a elimina viciul de neconstituționalitate astfel creat, esențial în asemenea situații fiind asigurarea respectării drepturilor și libertăților persoanelor, precum și a supremației Constituției”. Mai mult, în vederea asigurării supremației Constituției, observând jurisprudența instanțelor judecătorești chemate să aplice dispozițiile unui text de lege, altele decât instanța supremă, Curtea a reținut, în esență, prin Decizia nr.956 din 13 noiembrie 2012, că se impune înlăturarea oricărei posibile interpretări a legii de natură să nesocotească dispozițiile Legii fundamentale atunci când textul de lege în discuție, prin redactarea sa lacunară, dă posibilitatea unei astfel de interpretări ce are drept consecință încălcarea unei norme constituționale. Tot astfel, Curtea a sancționat neconstituționalitatea unor texte de lege în interpretarea dată acestora de autoritățile publice însărcinate cu aplicarea acestora (Decizia nr.223 și nr.224 din 12 martie 2012, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.256 din 18 aprilie 2012).

31. Având în vedere toate aceste considerente de principiu și ținând seama de cele reținute de Înalta Curte de Casație și Justiție în jurisprudența sa referitoare la

aplicarea prevederilor art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001, astfel cum s-a precizat la par.28 din prezenta decizie, Curtea Constituțională apreciază că, în cauza de față, textul de lege criticat în interpretarea dată de instanța supremă contravine prevederilor art.44 alin.(2) din Constituție potrivit cărora proprietatea privată este garantată și ocrotită în mod egal de lege, indiferent de titular. În virtutea interpretării cuprinse în deciziile menționate la par.28, statul român va fi obligat la o dublă plată pentru aceeași creanță. Astfel, creanța constând în dreptul de reparație al cetățenilor străini pentru bunurile de care au fost privați prin diferite modalități în perioada imediat următoare încheierii celui de-al doilea război mondial a fost deja acoperită o dată, prin vărsarea în conturile statelor cu care a încheiat acorduri bilaterale a sumelor stipulate în cuprinsul acestor documente internaționale. Cetățenilor străini ale căror bunuri au fost atinse de măsurile române de naționalizare, expropriere, rechiziție și alte măsuri restrictive similare li s-a pus la îndemână posibilitatea de a se adresa statului care a încasat de la statul român suma stabilită de comun acord cu titlu de despăgubire globală, forfetară și definitivă, acest stat având obligația să acorde o sumă corespunzătoare fiecărui solicitant. În ipoteza în care cetățenii străini în discuție susțin că nu au primit în mod efectiv de la statul co-semnatar despăgubirea cuvenită, indiferent de cauza care a determinat această situație - ca urmare a propriei culpe sau din motive neimputabile acestora și independente de voința lor -, statul român nu poate fi ținut să facă o a doua plată, nedatorată de această dată, prin aplicarea aceluiași prevederi de lege care conferă dreptul cetățenilor români, precum și celor străini care nu intră sub incidența acordurilor bilaterale enumerate în anexa nr.1 la Legea nr.10/2001 la obținerea în natură sau de despăgubiri prin echivalent pentru bunurile imobile revendicate.

32. Așadar, rațiunea excluderii cetățenilor acelor state care au primit de la statul român, în baza acordurilor bilaterale încheiate, despăgubiri globale și forfetare, de la posibilitatea obținerii restituirii în natură sau prin echivalent a bunurilor imobile, rezidă în evitarea unei duble plăți efectuate de statul român către aceste persoane pentru

aceeași creanță: pe de o parte, plata indirectă realizată din acea sumă forfetară de către statul ai căror cetățeni erau la momentul preluării abuzive și, pe de altă parte, o a doua plată constând în măsurile reparatorii prevăzute de Legea nr.10/2001, care, în condițiile efectuării în precedent a unei alte plăți, este, din perspectiva statului român, o plată nedatorată, de natură să aducă atingere dreptului de proprietate privată al statului român, prin diminuarea nejustificată a patrimoniului acestuia.

33. Potrivit acordurilor încheiate de statul român cu statele ai căror cetățeni au suferit pierderi în maniera arătată, plata integrală a sumelor cu privire la care statul român s-a obligat către statul co-semnatar are *„efect liberatoriu pentru statul român, precum și pentru toate persoanele fizice sau juridice române succesoare ale proprietarilor primitivi”* (a se vedea, de exemplu, art.2 din Acordul româno-francez din 1959). În cuprinsul acestor acorduri bilaterale sunt specificate modalitățile în care cele două state semnatare au convenit să fie făcută plata de către statul român către celălalt stat. Din interpretarea sistematică a prevederilor Acordului româno-francez din 1959, care este incident în cauza de față, și a celor două Protocoale de aplicare, ce fac parte integrantă din acesta, rezultă că statul român și-a îndeplinit obligațiile asumate prin acesta, plătind integral suma precizată.

34. Distinct de analiza în cauză a prevederilor Acordului româno-francez din 1959, din care rezultă stingerea obligației statului român față de cel francez, Curtea observă că, în cadrul proceselor în care acordurile internaționale încheiate în vederea reglementării problemelor financiare în suspensie între statul român și alte state sunt invocate din perspectiva art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001, aceste acorduri au forță probantă absolută. Nu este necesar să se verifice dacă, și în ce măsură, statul român și-a îndeplinit obligațiile asumate prin intermediul acestora. Fiind tratate internaționale ce reprezintă rezultatul voinței concordante a două state în calitate de subiecte de drept internațional public, acestea sunt supuse unor reguli speciale, astfel că verificarea executării obligațiilor cuprinse în acestea nu este la latitudinea instanțelor de judecată

naționale, ci este supusă regulilor de drept internațional public, exterioare raporturilor juridice de drept privat intern ce se stabilesc între subiecții de drept din sfera națională, în baza normelor juridice interne.

35. În considerarea prevalenței acordurilor internaționale bilaterale din anexa nr. 1 a Legii nr.10/2001, apare firească precizarea lămuritoare din art.5 pct.1 din normele de aplicare a Legii nr.10/2001 aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.250/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.227 din 3 aprilie 2007, potrivit căreia *„Pentru asigurarea exigențelor art.5 din lege nu este necesară lista nominală a persoanelor care au beneficiat de măsuri reparatorii în baza unor tratate internaționale, deoarece este suficientă existența acordului internațional pentru imobilele preluate în mod abuziv”*.

36. Totodată, Curtea Constituțională observă că, pentru bunurile și interesele vizate de acordurile în discuție, statul român nu s-a angajat să plătească direct nicio despăgubire cetățenilor străini îndreptățiți, ci doar statului co-semnatar. Așadar, prin efectul Acordului româno-francez din 1959, dreptul de proprietate al cetățenilor francezi ce intră sub incidența acestuia s-a transformat într-un drept de creanță față de statul francez, acestuia urmând să i se adreseze cetățenii francezi care se consideră îndreptățiți. Astfel, potrivit art.11 din acest acord, 37% din suma plătită de statul român celui francez a fost repartizată de Guvernul francez persoanelor fizice și juridice franceze atinse prin măsurile de naționalizare, expropriere, rechiziție și alte măsuri restrictive similare și celor care au drepturi la despăgubiri de război sau restituiri. În același articol se arată expres că *„Repartiția între diferiții îndreptățiți este în competența exclusivă a Guvernului francez și nu angajează în niciun fel responsabilitatea Guvernului român”*. Mai mult decât atât, potrivit art.2, plata integrală a sumei la care statul român s-a obligat față de cel francez are efect liberatoriu pentru statul român, precum și pentru toate persoanele fizice sau juridice române succesoare ale proprietarilor primitivi, potrivit legislației române. Textul precizează, totodată, că,

din momentul aplicării acestui acord, statul român, precum și persoanele fizice sau juridice române vor fi liberate de orice obligație față de statul francez și de persoanele fizice sau juridice franceze, pentru revendicările prevăzute la art.1, adică inclusiv cele referitoare la bunurile, drepturile sau interesele statului francez și ale persoanelor fizice sau juridice, bucurându-se de naționalitatea franceză, care au fost atinse de măsurile române de naționalizare, expropriere, rechiziție și alte asemenea măsuri restrictive.

37. Curtea observă că prevederi similare celor cuprise în Acordul româno-francez, mai sus prezentate, se regăsesc în toate acordurile enumerate de anexa nr.1 la Legea nr.10/2001. Ca atare, problema plății efective a despăgubirilor către persoanele afectate de situațiile prevăzute în acordurile internaționale în discuție nu mai este în sarcina statului român. Efectul liberator al acordurilor, prin plata sumelor cu titlu de indemnizație globală, forfetară și definitivă pentru pretențiile de orice natură ale statelor în cauză și ale persoanelor fizice și juridice străine față de statul român și persoanele fizice și juridice române, nu poate să conducă decât la stingerea dreptului acestor persoane la a solicita restituirea în natură sau prin echivalent a bunurilor vizate de aceste acorduri. O altă interpretare conduce inevitabil la o plată nedatorată din partea statului român, cu încălcarea prevederilor art.44 alin.(2) din Constituție.

38. Așadar, în acest context, este evident că, în ce privește despăgubirile indirecte, nu sunt necesare alte probe, precum listele cetățenilor străini despăgubiți de către statele ai cărui resortisanți sunt sau orice alte dovezi, întrucât acordul este suficient. Tot astfel, nici declarațiile persoanelor care se consideră îndreptățite în sensul că nu au încasat niciun fel de despăgubiri de la statul ai cărui cetățeni sunt, fie ele în formă autentică, nu prezintă nicio relevanță cu privire la dreptul acestora de a beneficia de măsuri reparatorii și în condițiile Legii nr.10/2001. Aceasta, deoarece, potrivit art.11 din acordul mai sus citat, nu mai este necesar a se stabili dacă cetățenii francezi vizați au primit sau nu despăgubiri de la statul francez. În caz contrar, ar avea loc o încălcare a

principiului constituțional al ocrotirii egale a dreptului de proprietate privată, statuat prin art.44 alin.(2) din Legea fundamentală.

39. Numele metodologice pentru aplicarea unitară a Legii nr.10/2001 se referă, într-adevăr, la necesitatea prezentării unei declarații autentificate date pe propria răspundere, prin care notificarorii declară că ei sau ascendenții lor, proprietari ai imobilului la data preluării, nu au făcut obiectul acordurilor internaționale încheiate de România privind reglementarea problemelor financiare în suspensie și prin care, totodată, se obligă la restituirea imobilului sau, după caz, la plata de despăgubiri în cazul constatării ulterioare a incidenței prevederilor art.5 alin.(1) din lege. Dar aceste declarații nu au ca scop dovedirea încasării unor despăgubiri din partea statului ai cărui cetățeni sunt persoanele care se consideră îndreptățite. Finalitatea acestora o reprezintă determinarea de către instanță (sau, după caz, entitatea administrativă investită cu soluționarea notificării formulate în baza Legii nr.10/2001) a încadrării corecte a bunului în acordul internațional încheiat de România pentru reglementarea problemelor financiare în suspensie, neavând rol de dovadă în sensul că persoana în cauză a încasat sau nu despăgubirile cuvenite. De altfel, chiar în cuprinsul normelor amintite, se precizează, la pct.5.2, că *„Măsura este justificată de necesitatea contracarării unei repetări a restituirii din partea statului român”*.

40. Textul de lege criticat implică a se stabili dacă bunul solicitat a fost preluat în mod abuziv anterior semnării acordului internațional, cu alte cuvinte, dacă intră sub incidența acordului, iar în situația în care se dovedește că acesta a fost trecut în patrimoniul statului român ulterior acestui moment, atunci persoanele care erau titulare ale dreptului de proprietate privată asupra bunului și care nu aveau cetățenia română pot solicita restituirea, în natură sau prin echivalent, potrivit art.1 din Legea nr.10/2001. De asemenea, în scopul concretizării dreptului de proprietate privată garantat și ocrotit de Constituție, prin intermediul textului de lege ce formează obiectul excepției de neconstituționalitate, legiuitorul român a conferit posibilitatea de a se prevala de

prevederile Legii nr.10/2001 și persoanelor sau urmașilor acestora care, la data preluării bunului de către statul român, aveau cetățenia română, dar care au pierdut-o sau au renunțat la ea ulterior acestui moment și au căpătat cetățenia unuia dintre statele cu care statul român a încheiat un acord de tipul celor în discuție. Tot astfel, sunt îndreptățite la obținerea bunului în natură sau despăgubiri în echivalent potrivit Legii nr.10/2001 și persoanele care, la data preluării abuzive, aveau cetățenia unui stat cu care statul român nu a încheiat, ulterior, vreun acord în vederea reglementării problemelor financiare generate de aceste privări de proprietate. Așadar, conform intenției legiuitorului de a oferi mijloacele concrete de valorificare a dreptului de proprietate privată al persoanelor care se consideră îndreptățite și, în același timp și în mod egal, de a ocroti și dreptul de proprietate privată al statului, asemenea informații trebuie să conțină declarațiile la care se referă Normele de aplicare a Legii nr.10/2001, iar nu împrejurarea primirii efective a unei sume cu titlu de despăgubire, care, așa cum s-a arătat, este irelevantă. Ca atare, din această perspectivă trebuie stabilit dacă persoana care a formulat notificarea intră sau nu sub incidența acordurilor pentru a se putea aprecia dacă aceasta poate beneficia de măsurile reparatorii prevăzute de Legea nr.10/2001, astfel încât statul român să nu suporte o diminuare nejustificată a patrimoniului prin plata dublă, nedatorată, a unei creanțe deja achitate, cu nesocotirea art.44 alin.(1) din Legea fundamentală.

41. În fine, Curtea observă că art.148 din Constituție privind integrarea în Uniunea Europeană, invocat în motivarea excepției, nu are incidență în cauză.

42. În ceea ce privește jurisprudența sa anterioară, Curtea Constituțională reține că, prin Decizia nr.594 din 19 iunie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.581 din 23 august 2007, și Decizia nr.965 din 12 iulie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.673 din 21 septembrie 2011, a analizat constituționalitatea prevederilor art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001 prin prisma dispozițiilor art.16 alin.(1) din Legea fundamentală și a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate, apreciind că textul de lege criticat nu instituie privilegii sau

discriminări între cetățeni și nu încalcă principiul constituțional al egalității în drepturi, tratamentul egal impunându-se doar pentru cetățenii aflați în situații identice. În cauza de față, soluția interpretativă ce urmează să se pronunțe este rezultatul examinării aceluiași text de lege prin raportare la un alt reper constituțional, și anume dispozițiile art.44 alin.(2) din Legea fundamentală, astfel că nu are semnificația unui revirement jurisprudențial.

43. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1-3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

Decide:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Gheorghe Oncică în Dosarul nr.18648/3/2008 al Tribunalului București – Secția a V-a civilă și constată că prevederile art.5 alin.(1) din Legea nr.10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 sunt constituționale în măsura în care nu permit restituirea în natură sau acordarea de măsuri reparatorii prin echivalent persoanelor care intră sub incidența acordurilor încheiate de România cu alte state privind reglementarea problemelor financiare în suspensie enumerate în anexa nr.1 a Legii nr.10/2001.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Tribunalului București – Secția a V-a civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 10 decembrie 2015.